

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ ГОЛОСІЇВСЬКОЇ РАЙОННОЇ
В МІСТІ КИЄВІ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
РАЙОННИЙ НАУКОВО - МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР

"ЗАСОБИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ПРИ ВИВЧЕННІ ТЕМИ «СИНТАКСИС»"

Методична розробка
вчителя української мови та літератури
спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів
з поглибленим вивченням
англійської та італійської мов №130
імені Данте Аліг'єрі міста Києва
Кузьменко Наталії Іванівни

Київ 2020

ЗМІСТ

1. ВСТУП	4 – 7
2. ОСНОВНА ЧАСТИНА.ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	8 -24
2.1. Візуалізація інформації	8-10
2.2. Прийоми візуалізації при вивченні теми «Синтаксис».....	10- 24
3. ВИСНОВКИ	25 -26
4. ДОДАТКИ.....	27 - 30
5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31- 32

ВСТУП

*Розкажи – і я забуду, покажи – і я пізнаю,
дай зробити самому – і я зрозумію.*

Китайське прислів'я

Стрімкий розвиток техніко-технологічних ресурсів інформаційної культури ХХІ століття визначає основні особливості сучасної комунікації, серед яких, на думку дослідників, важливу роль відіграє візуальний контент.

Відповідно до думки дослідників, мозок людини обробляє візуальну інформацію значно швидше текстової, внаслідок чого графічний дизайн є основним засобом розробки об'єктів візуальної комунікації.

Альберто Каїро, фахівець сфери візуалізації, вважає, що основна мета інфографіки – вдосконалення процесу сприйняття інформації, пояснення складної інформації простими і зрозумілими образами, передача даних у компактному повідомленні, яке виглядає цікавіше і легше засвоюється, ніж суцільний текст.

Актуальність даної теми.Сьогодні часто доводиться чути від учителів і батьків, що діти стали іншими, їх складніше навчати і виховувати. Так, сучасні учні мають ряд особливостей, які, без сумніву, впливають на їхню успішність. Перед нами за партами на уроках сидить нове покоління учнів, які використовують Інтернет вже на новому рівні – як простір, в якому вони живуть. Вони звикли бути в Мережі, з ними завжди смартфони і для них це природна якість життя. Школярі працюють з фотографіями, відеоматеріалами та звуками вільно на будь-яких гаджетах, вони здатні працювати з безліччю джерел інформації одночасно. На відміну від їхніх батьків, які були школярами в 80-90 роки і з відкритим ротом ловили кожне слово вчителя, дивуючись глибині і змістовності його лекції, сьогоднішніх підлітків вже не може влаштувати монологічна модель інформаційної передачі.

Поступальне вдосконалення загальної середньої освіти спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, на навчання

його самостійно оволодівати новими знаннями, на формування інформаційної функціональної, мотиваційної та соціальної компетентностей.

Змінюються цілі і завдання, що стоять перед сучасною освітою, акцент переноситься із "засвоєння знань" на формування "компетентності", тому адаптувати методичні прийоми і засоби до сучасного освітнього процесу необхідно, тому що як методика, так і суспільство в цілому розвивається спіралеподібно, покращуючи і модернізуючи "старі прийоми, що добре працюють" – одним з яких є візуалізація.

Психологи вважають, що 80% сучасних учнів візуали і тільки 20% – аудіали і кінестетики. Напевно, це закономірно, враховуючи пріоритетність кліпової культури у століття глобальної комп'ютеризації, тому важливо своєчасно коригувати викладання згідно запитам суспільства, бо розумною методикою забезпечується "і успішність, і реалізація програми, і дисципліна, і плідність роботи учителя, і подальше зростання і розвиток можливостей учня", – так вважала М.А.Рибнікова.

Практична значимість даної теми. Як зробити урок не лише пізнавальним, інформативним, але й підтримувати у дітей зацікавленість предметом, бажання вчитися, зробити урок цікавим, підвищити у школярів мотивацію до навчання? – саме такі питання ставлю я перед собою в своїй роботі. Шукаючи відповідь на це питання, я дійшла висновку, що зацікавити, вмотивувати учнів до вивчення предмету можна шляхом уникнення одноманітності, шаблонності в роботі, використання таких форм, методів навчання, які збуджують пізнавальний інтерес і стимулюють самостійне мислення школярів. Вважаю, що в першу чергу необхідно орієнтуватися саме на учня. Адже саме від того, чи буде у нього бажання вчитися, пізнавати щось нове, і буде залежати результат нашої спільної роботи. Зацікавити сучасного учня читанням величезних параграфів сухої теорії – неможливо. І якщо раніше велика кількість ілюстрацій, малюнків вважалися прерогативою лише молодших школярів, то зараз це вимога часу у викладанні всіх предметів у всіх ланках школи.

Мета досвіду: визначення та обґрунтування умов ефективного використання візуальних засобів навчання, які допомагають розвивати креативне, асоціативне та критичне мислення, пам'ять й увагу школярів на уроках української мови, а також дозволяють зробити процес навчання цікавішим і результативнішим. Також важливим є виявлення залежності ефективності засвоєння учнями програмного матеріалу від використовуваних учителем методів та прийомів візуального навчання; розкриття впливу використання візуальних методів навчання на розвиток асоціативного мислення учнів.

Завдання досвіду: розгляд суті та ефективності застосування методів візуалізації; аналіз діяльності вчителя і учнів при їх використанні; розкриття особливостей використання карт мислення як елементу дидактичного дизайну; визначення шляхів формування мовленнєвої, комунікативної компетентності учнів засобами візуалізації. Підстави власного педагогічного досвіду переконують мене в тому, що в якості організаційно-педагогічних умов використання інфографіки на уроках української мови буде розглянуто вибір педагогічних технологій для роботи з інфографікою на уроках.

Наукові підходи до розкриття теми. Процес візуалізації активно вивчається у сучасних дослідженнях науковців, серед яких Далінгер В.О., Резник Н.О., Арнхейм Р., Ерднієв Б.П., Бровка Н.В., Вербицький А.А., Селевко Г.К., Плотинський Ю.М. та інші.

Перспективність. На мою думку, саме технологія візуалізації навчальної інформації може стати основою нових методик навчання мови. Уміле використання візуалізації у процесі навчання сприяє розвитку самостійності, активності, творчої пізнавальної діяльності учнів, що значною мірою забезпечує підготовку їх до самостійної практичної роботи.

Отже, прогнозованими результатами впровадження досвіду є: досягнення бажаних результатів при вивченні української мови, вибір ступеня складності завдання, оцінка досягнутих результатів у навчанні,

самостійне прийняття рішень, моделювання свого життєвого шляху, виявлення особистісних проблем, самовизначення щодо життєвих цінностей.

Але слід пам'ятати, що будь-яка візуалізація даних – інфографіка, відеоролики або просто звичайні фотографії – приносить користь тоді і тільки тоді, коли вона цікаво продумана, талановито реалізована і вчасно подана. Чари відбуваються тільки тоді, коли хороша ідея поєднується з грамотним дизайном і підтримується вмілим маркетингом.

Наукова новизна: визначено та обґрунтовано методичні поради у використанні засобів візуалізації навчання, зокрема інтелект – карт на уроках української мови. Як показує аналіз навчальної літератури з методики викладання української мови, ця проблема ще не достатньо вивчена. Як наслідок, учителі мови та літератури мало використовують ці методи в освітньому процесі.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

2.1. Візуалізація інформації.

Візуалізація – це створення та представлення графічного образу текстової інформації, що робить її наочною, а отже, зручнішою для аналізу та осмислення.

Точніше визначення візуалізації дає Вербицький А.А.: "Процес візуалізації – це згортання розумових змістів в наочний образ; будучи сприйнятим, образ може бути розгорнутий і служити опорою адекватних розумових і практичних дій".

Я розумію під активними засобами візуалізації не просто ілюстративний матеріал, а систему передачі візуальної інформації, що дозволяє будь-якому суб'єкту взаємодії здійснювати управління інформацією. Застосування різноманітних способів візуалізації дає можливість урізноманітнити навчання на уроках української мови.

Які ж основні компетенції формуються методом візуалізації? Я вважаю, що всі ключові компетенції (по Хуторському А.В.) передбачають формування здібностей учнів знаходити і застосовувати потрібну інформацію, швидше запам'ятовувати правила з мови, встановлювати зв'язки між мовними явищами, працювати в команді, бути готовим протягом усього життя до постійного самовдосконалення. Візуалізація ж готує і створює сприятливі умови для їх формування.

Саме розвиток у особистості життєво важливих компетентностей може дати людині можливості орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти.

При візуалізації навчального матеріалу слід враховувати, що наочні образи скорочують ланцюг словесних міркувань і можуть синтезувати схематичний образ більшої «ємності», ущільнюючи тим самим інформацію.

Іншим важливим аспектом використання візуальних навчальних матеріалів є визначення оптимального співвідношення наочних образів і словесної, символічної інформації. Поняттєвий й візуальне мислення на практиці знаходяться в постійній взаємодії. Вони розкривають різні сторони досліджуваного поняття, процесу або явища. Словесно-логічне мислення дає нам більш точне й узагальнене відображення дійсності, але це відображення абстрактне. У свою чергу, візуальне мислення допомагає організувати образи, робить їх цілісними, узагальненими, повними.

Таким чином, візуалізація навчальної інформації дозволяє вирішити цілий ряд педагогічних завдань:

- забезпечення інтенсифікації навчання;
- активізації навчальної та пізнавальної діяльності;
- формування і розвиток критичного і візуального мислення; зорового сприйняття;
- образного представлення знань і навчальних дій;
- передачі знань та розпізнавання образів;
- підвищення візуальної грамотності та візуальної культури тощо.

Сьогодні відома значна кількість візуальних засобів передачі інформації: дошка, плакати, схеми та мультимедійний проектор, збірні візуальні засоби (магнітні та шпилькові дошки), демонстраційні моделі, екран / монітор комп'ютера, інтерактивна дошка тощо.

Нині існує доволі широкий спектр форм візуалізації навчального матеріалу як електронних так і фізичних: комп'ютерні презентації; флеш анімації; відео / аудіо матеріали; зображення; діаграми; схеми; графіки; інтелект-карти тощо.

Візуалізацію можна використовувати на всіх етапах навчання: при поясненні нового матеріалу; при повторенні; при закріпленні; при контролі й систематизації; при узагальненні; при виконанні домашніх завдань; при самостійній роботі.

Використовуючи засоби візуалізації на уроках мови, паралельно в якості **педагогічних технологій** використовуються:

- проектний метод, який передбачає індивідуальну організацію роботи над навчальним матеріалом.
- технологія критичного мислення, яка передбачає формування навичок роботи з інформацією.

Будь-яка форма візуалізації інформації містить елементи проблемності. Завдання вчителя – використовувати такі форми наочності, які не тільки доповнили б словесну інформацію, але й самі були носіями інформації. Чим більше проблемності в наочній інформації, тим вищий ступінь розумової активності учня.

Мультимедійні енциклопедії, інтелектуальні комп'ютерні ігри, індивідуальні та групові завдання на створення презентацій, опорні схеми, конспекти, плани, виконані в електронному варіанті, – формують ціннісно-змістові компетенції. Дані компетенції забезпечують механізм самовизначення учня в навчальній та іншій діяльності.

2.2. Прийоми візуалізації при вивченні теми «Синтаксис».

1. Схематизація.

З точки зору психології, схематизація – згладжування відмінностей між предметами та виявлення подібності між ними. Віртуальна схематизація – це прийом, який заохочує учнів зображувати ідеї та зв'язки між ними у візуальній формі, що допомагає зрозуміти взаємозв'язки між різними концепціями та ідеями.

Також існує думка, що **схематизація** – це вміння "читати" схеми, тобто бачити за умовними позначеннями якийсь зміст навчального матеріалу; створювати схеми, замінюючи абстрактні і матеріальні об'єкти умовними знаками; оперувати схемами відповідно до їх функціонального призначення.

За допомогою схем і таблиць є можливість швидко актуалізувати знання, просто «пройшовши» схему очима, узагальнити вивчене на уроці.

Схему можна скласти разом, опрацьовуючи новий матеріал. Наприклад, перший урок з вивчення теми «Односкладне речення».

- Знайдіть, будь ласка, у реченнях головні члени речення.

Хочу плакати, але замість того завжди сміюся. Вільні люди.

- Ви побачили, що у реченні може бути лише присудок або лише підмет. У залежності від цього односкладні речення поділяють на дві групи: називні і дієслівні (учні заповнюють схему).

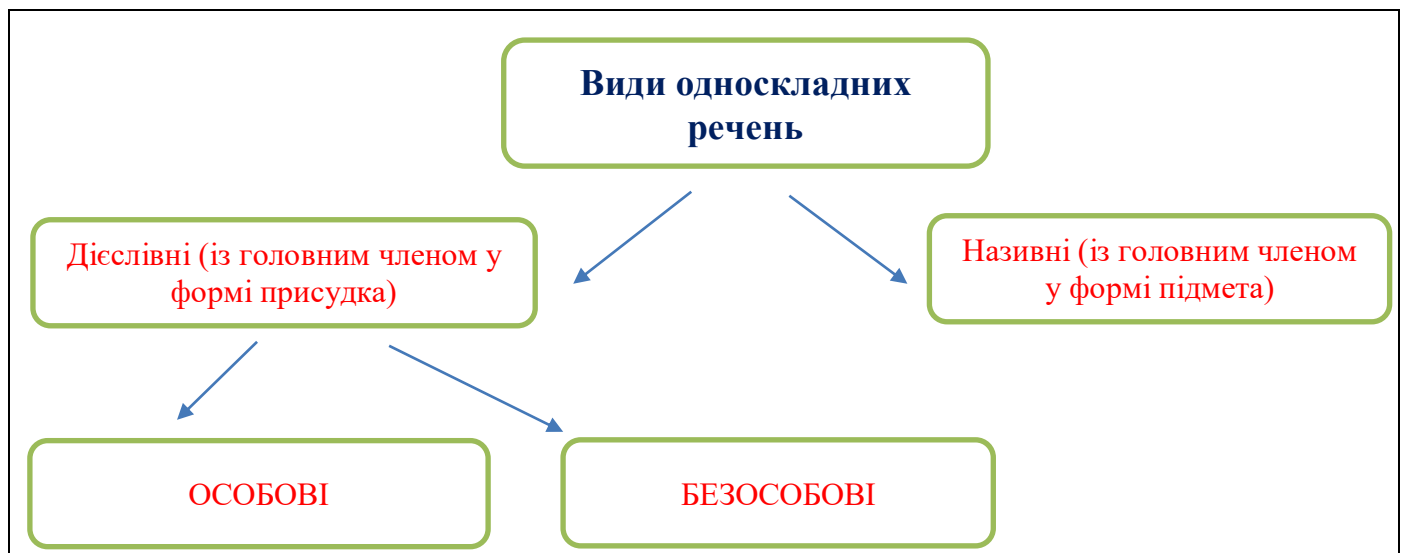

- Знайдіть у реченнях присудки. Визначте особу дієслова- присудка.

Так тихо, тихо скрізь. Люблю простори рідної землі.

Люблю- 1 особа однини, тихо – особи немає (явище природи).

- Односкладні речення з головним членом- присудком можна поділити на дві групи.

- Знайдіть присудок у кожному реченні, визначте особу дієслова.

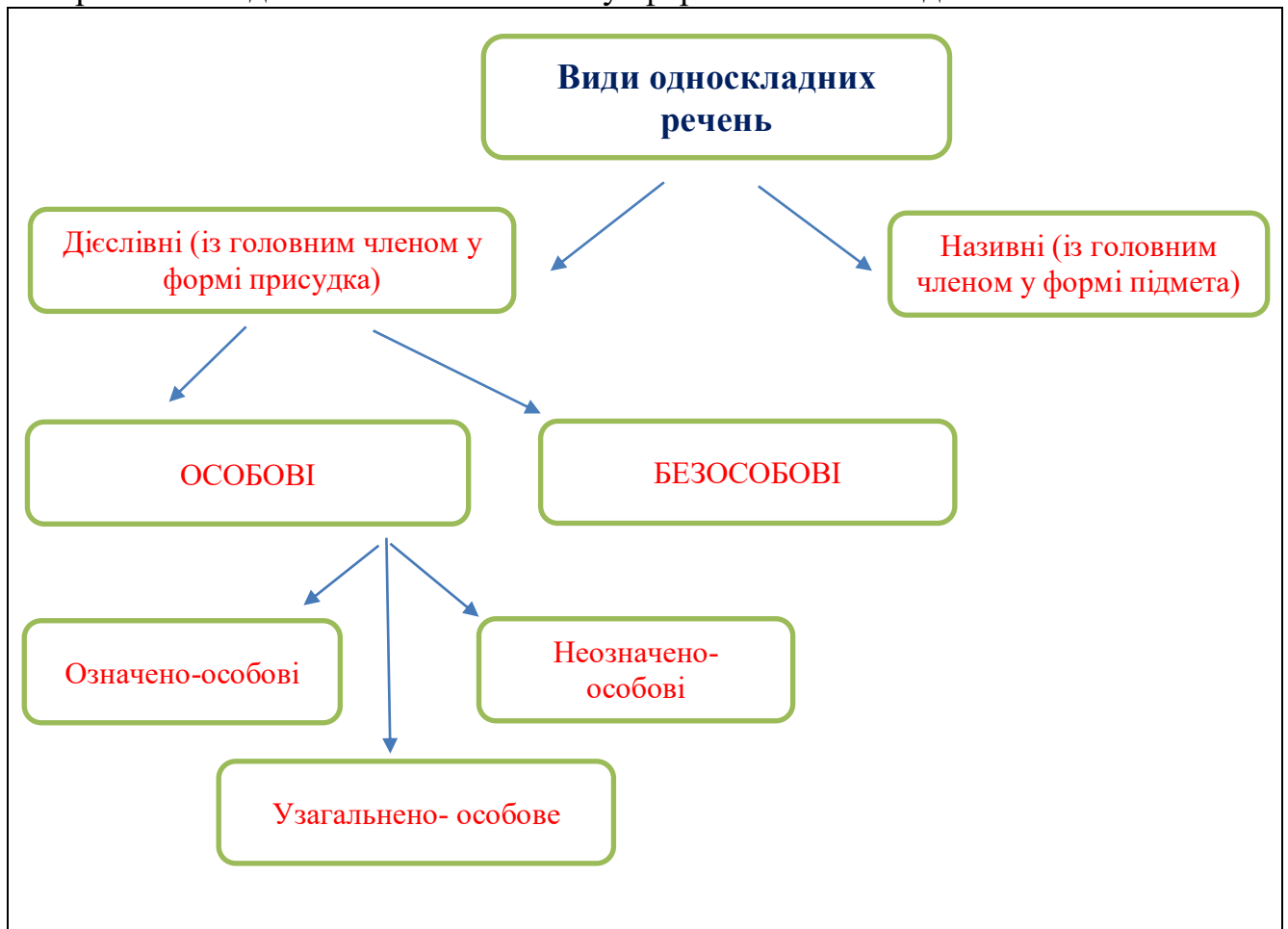
Люблю в`язку рілля, паруючу і сиву (люблю- 1 ос.одн.).

Тут кують знання (кують- 3 ос. мн.).

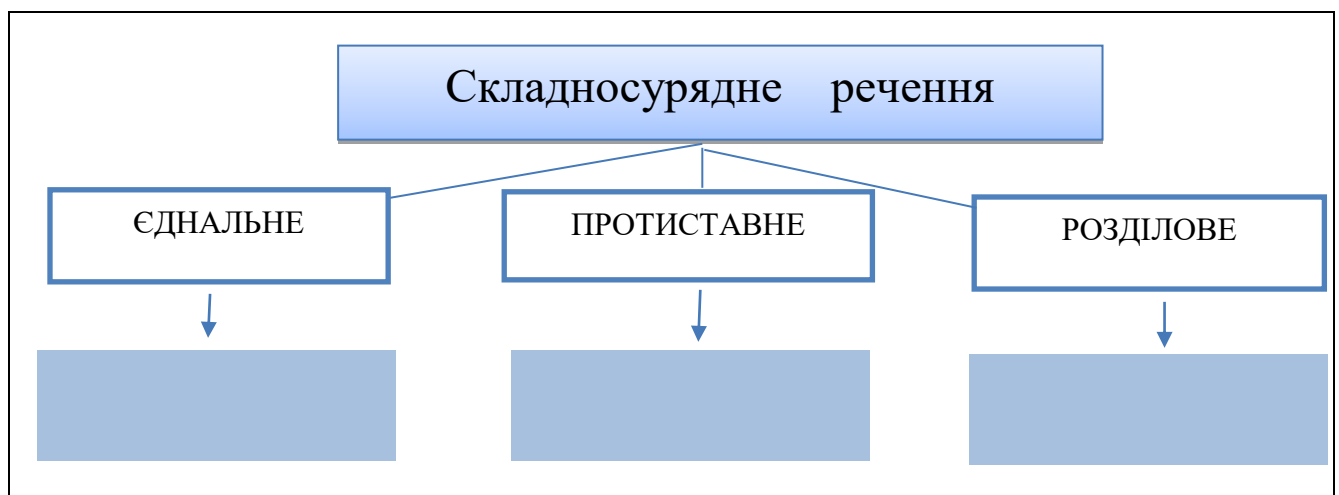
Голкою криниці не викопавш (не викопавш – 2 ос. одн.) (Нар.творчість).

- В залежності від того, чим виражено дієслово у односкладному реченні, їх можна поділити на такі групи: **означено-особові** - речення, у яких головний член означає дію, яка стосується певної особи (або осіб), головний член такого речення виражений дієсловом 1-ї або 2-ї особи однини і множини дійсного та наказового способів; **неозначено-особові** - речення, в яких дійова особа уявляється невиразно, неозначено, головний член такого речення виражається дієсловом у 3-й особі множини теперішнього або майбутнього часу або формою множини минулого часу; **узагальнено-особові** - речення, у яких головний член означає дію, яка

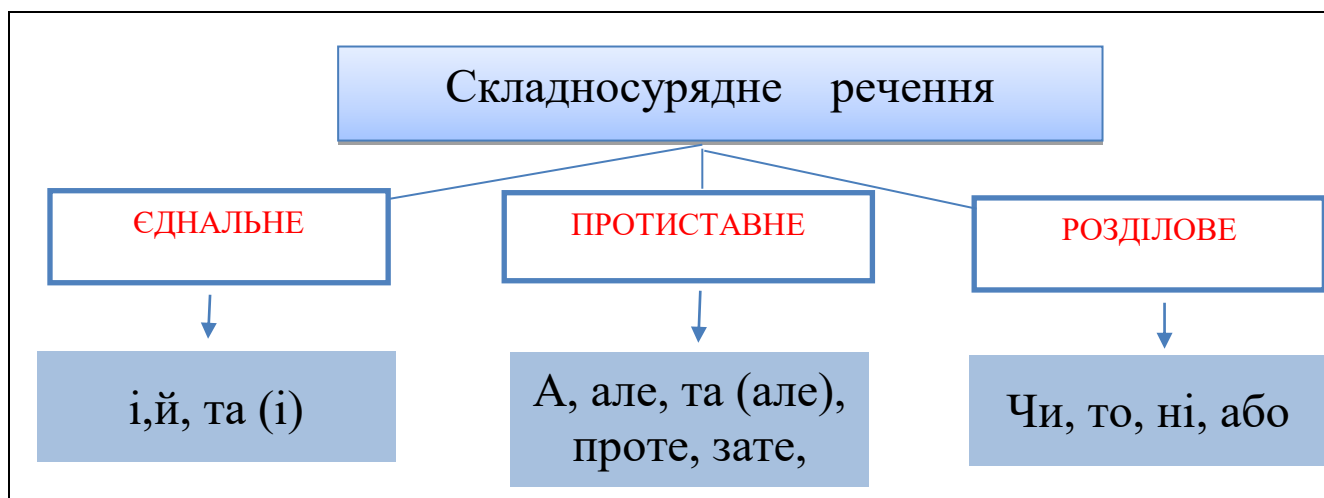
стосується будь-якої (узагальненої) особи, головний член у таких реченнях виражається дієсловом найчастіше у формі 2-й особи однини і множини.

Дуже часто, працюючи зі схемами і таблицями при вивченні нового матеріалу на уроках української мови колективно, в групах або індивідуально, я пропоную учням доповнити вже наявну таблицю, схему, або створити свою, або замінити таблицю схемою і навпаки.

- Розподіліть сполучники сурядності за групами: *а, і, та, то, але, чи, проте, й, ні, однак, або, зате.*

Також при вивченні теми "Складні сполучникові речення" широко використовуються схематичні зображення речень. Шифрування речень за допомогою схематичного зображення дозволяє учителю швидко зрозуміти, чи правильно учні визначили кількість простих речень у складному, чи правильно показали зв'язки між простими реченнями. Використовуючи схеми, можна підібрати безліч завдань.

1. З переліку речень підбери ті, які відповідають схемам.

1. [], але [], ().
2. [], (), і [].
3. [], [], і [].
4. [], і []: [], [].

2. Складіть речення за даними схемами.

1. [], і [], (що).
2. [...і], [і...], (якого).
3. [], (де), але [], (що).

Дуже зручно вчити учнів робити розбір речень, використовуючи алгоритмічну схему.

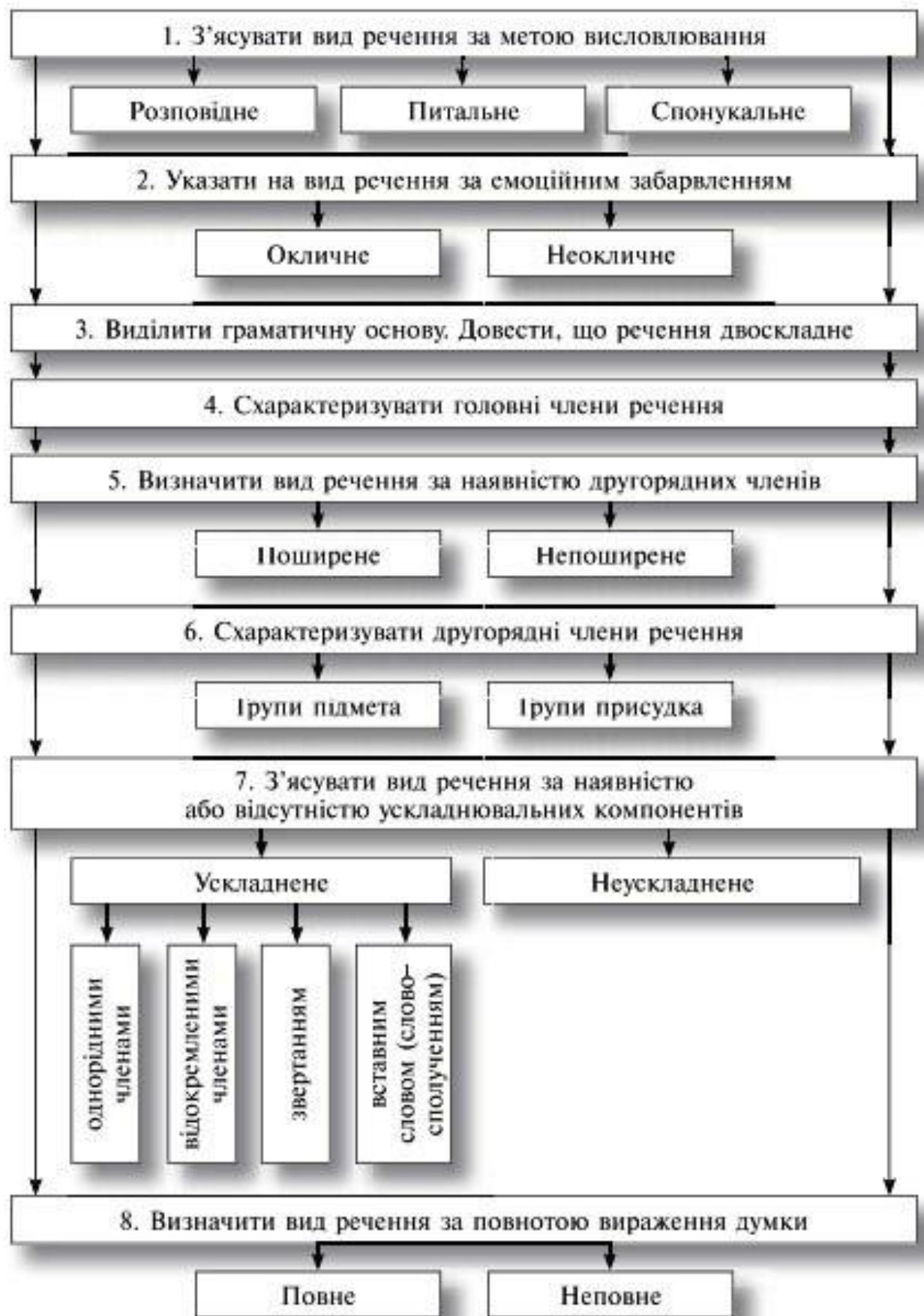
Загальний алгоритм визначення виду речення.

Синтаксичний розбір простого речення

Указати, що речення просте	
Тип речення за метою висловлення: розповідне, питальне, спонукальне	
Речення окличне чи неокличне	
	Охарактеризувати речення за його будовою: а) двоскладне чи односкладне; б) поширене чи непоширене
	Визначити головні члени речення (підмет і присудок)
	Визначити другорядні члени речення (додаток, означення, обставина)
	Пояснити розділові знаки

Повний синтаксичний розбір простого речення

Синтаксичний розбір односкладного речення.

Алгоритм повного синтаксичного розбору односкладного речення

2. Хмара тегів

Хмара тегів або хмара слів – це візуальне відтворення списку слів, міток чи категорій на єдиному спільному зображенні. За допомогою таких хмар при вивченні теми «Синтаксис» для актуалізації знань, застосовуючи прийом «мозковий штурм», можна візуалізувати термінологію з теми у більш наочний спосіб. Кольорова хмара зі слів приковує погляд до об'єкта і змушує зосередитися на конкретних понятійних категоріях. Хмара містить в собі як візуальну інформацію, так і змістовне навантаження – сам текст. Це сприяє більш ефективній роботі з інформацією.

Створити хмару слів можна допомогою таких онлайн-сервісів, як [WordClouds](#), [Worditout](#).

3. Інтелект-карта(Mind map)

На сучасному етапі популярною стає технологія багатовимірних дидактичних інструментів В. Е. Штейнберга (сутність ідеї полягає у заміні методики навчання, заснованої на механізмах запам'ятовування, технологією переробки знань в процесі їх сприйняття і засвоєння). Інтелект-карта – це спосіб зображення процесу мислення за допомогою схем і образів, засіб для вирішення завдань та підвищення якості навчання, це універсальний спосіб організації інформації, адаптований для максимально продуктивного сприйняття мозком. Технологія вчить мислити у новій площині, залучаючи до активної роботи обидві півкулі мозку. Думки та висновки викладаються у зручному форматі, з довільним додаванням малюнків та інших допоміжних елементів. Найпопулярніша схема містить декілька складових: ключові слова з теми, графічні зображення, стрілки, що поєднують між собою різні блоки. Все це покликано формувати інтуїтивне сприйняття інформації. При побудові

ментальної карти активізуються різні здатності нашого мислення. Завдяки цьому техніка ментальних карт допомагає не тільки організувати інформацію, але і краще сприйняти, зрозуміти, запам'ятати і проасоціювати її. Такі інтелект-карти я використовую на заняттях для систематизації та узагальнення знань.

Інтелект-карту можна створити за допомогою паперу та кольорових маркерів, а можна скористатися безкоштовними онлайн сервісами Coggle , Freemind, Cacao -<https://cacao.com/>; Візуальний словник - <http://vslovar.org.ru/>, Mindmeister - <http://www.mindmeister.com/>; Mapmyself - <http://www.mapmyself.com/>; Bubbl – <http://bubbl.us/>; Mindomo - <http://www.mindomo.com/>, Graphsy, Webbing tools, Bookvar.net, Text2mindmap, Cayra, Dabbleboard, Gnletting, Cmap.ihmc.us, Flowchart, Vue.tufts.edu, Mind42 – колективне створення, можливість обговорювати карту на сервісі, Cmappers.

При складанні ментальних карт я притримуюсь порад Тоні Бьюзена:

1. Важливо розміщувати слова на гілках, а не в ромбах і паралелепіпедах тощо. Важливо і те, що гілки повинні бути живими, гнучкими, загалом, органічними. Малювання ментальної карти в стилі традиційної схеми повністю заперечує ідеї майндмеппінгу. Це сильно ускладнює рух погляду по гілках і вносить багато зайвих однакових, а отже монотонних об'єктів.

2. Писати на кожній лінії тільки одне ключове слово. Кожне слово містить тисячі можливих асоціацій, тому склеювання слів зменшує свободу мислення. Роздільне написання слів може привести до нових ідей.

3. Довжина лінії повинна дорівнювати довжині слова. Це простіше і економніше.

4. Пишіть друкованими літерами, якомога ясно і чітко.

5. Варіювати розмір літер і товщину ліній залежно від ступеня важливості ключового слова.

6. Обов'язково використовуйте різні кольори для основних гілок. Це допомагає цілісному і структурованому сприйняттю.

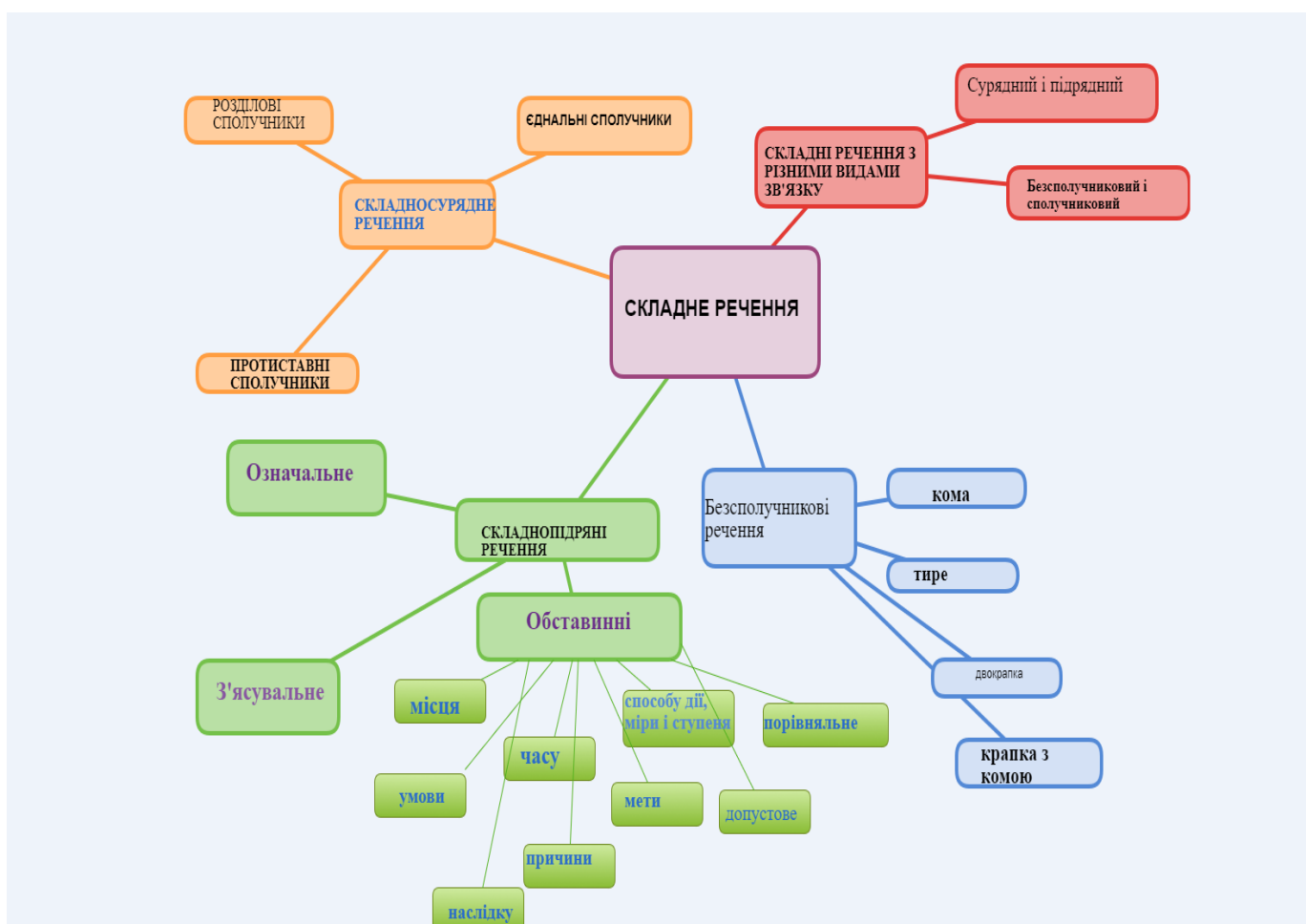
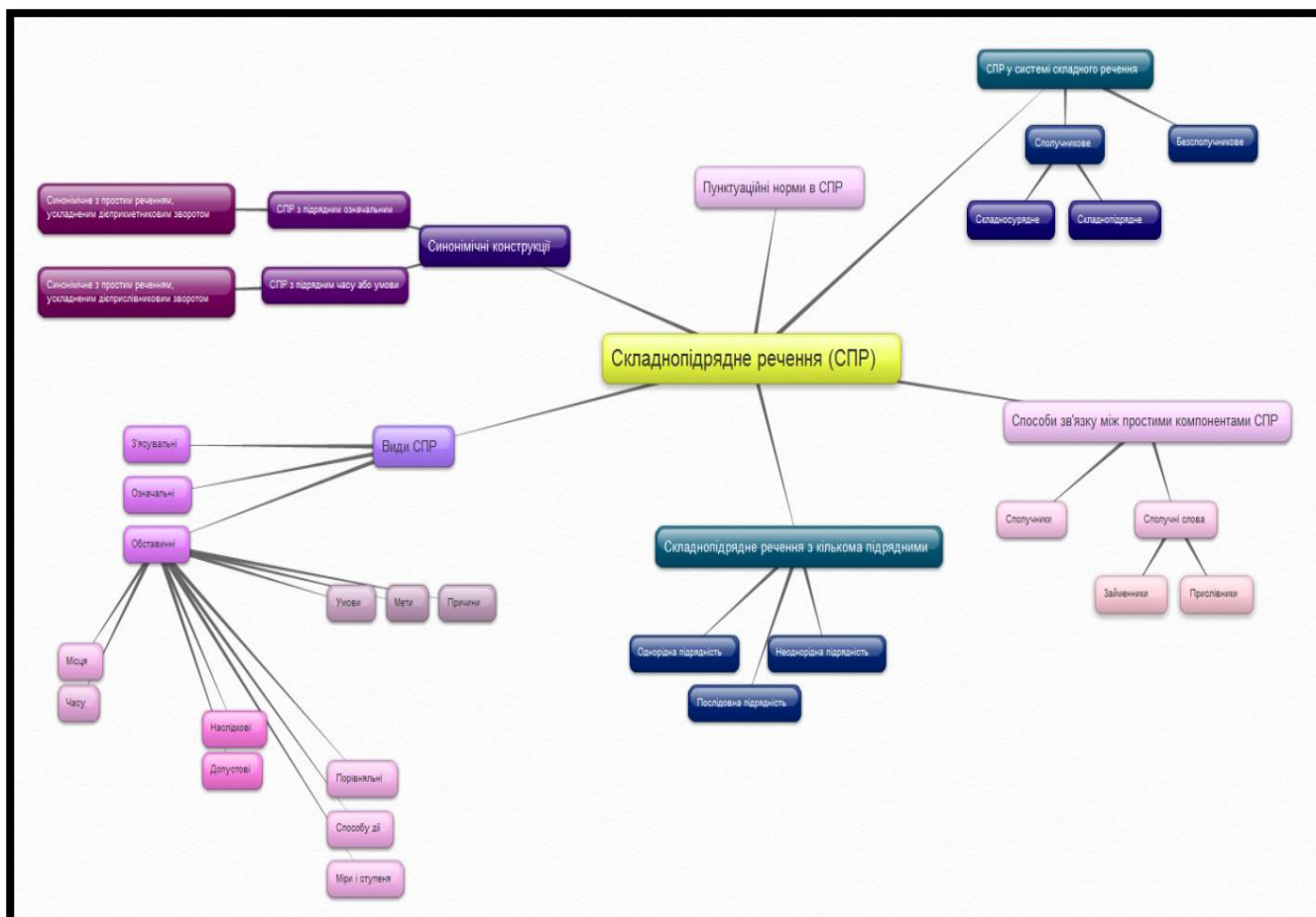
7. Часто використовувати малюнки і символи (для центральної теми малюнок обов'язковий). Іноді ментальна карта взагалі може цілком складатися з малюнків.

8. Прагнути такої організації простору, щоб не залишалося порожнього місця а гілки не розміщувалися дуже щільно. Для невеликої ментальної карти використовуйте аркуш паперу формату А4, для великої теми – А3.

9. Гілки, що розрослися, можна укладати в контури, щоб вони не змішувалися з сусідніми гілками.

10. Розташовувати лист горизонтально. Таку карту зручніше читати.

Використання інтелект-карт на уроках української мови дозволяє вирішувати такі завдання: забезпечує умови для розвитку творчої особистості дитини; сприяє позитивній мотивації учнів до пізнавальної діяльності, потребі в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні; забезпечує особистісно орієнтовану модель навчання; робить можливим оригінальний підхід до побудови структури сучасного уроку-пари української мови та літератури; як складова технології SCAFFOLDING («будівельних лісів», що широко використовується в багатомовному просторі навчального закладу) – стратегія підтримки учня на уроці-парі з використанням різних видів допомоги – від таблиці, що знаходиться на дошці, до детального пояснення, що буде відбуватися на уроці і для чого це потрібно, карти розуму спрямовують учня на отримання нових знань, спираючись на отриманий досвід.

При складанні ментальних карт я привчаю учнів до певного алгоритму:

1. Беремо чистий аркуш паперу.
2. Тоні Бьюзен радить покласти його горизонтально.
3. Також рекомендується запастися різнокольоровими ручками, фломастерами, маркерами, олівцями тощо.
4. Якщо збираєтесь малювати олівцями переконайтеся, що поблизу немає гумки - нічого стирати не потрібно, а стирати навіть шкідливо.
5. Особливу увагу треба приділити можливості використання декількох кольорів.
6. Після здобуття звички ви побачите, що використовувати один-два кольори нецікаво.
7. Зберіть весь матеріал по даній темі, який у вас є, щоб він був під рукою.
8. Книги, статті, закладки та посилання на інтернет-сайти - згодиться все.
9. У центрі листа малюємо центральний образ, який символізуватиме вашу тему, з якого й починається ваша робота як на мапі, так і в думках.
10. Неважливо якщо ви не вмієте малювати.
11. Набувши досвіду ви зрозумієте - головне щоб цей малюнок був зрозумілий вам, давав їжу вашому розуму і містив досить подробиць, щоб вашої фантазії було від чого відштовхнутися.
12. У будь-якому випадку ви зможете приділити йому увагу: використовуйте кілька кольорів (не менше трьох - як радить Тоні Бьюзен), ретельно прорисуйте деталі, які вам здаються істотними.
13. Від центрального образу відведіть гілки, на яких будуть написані найважливіші ключові слова і думки, що стосуються даної теми. Кожна гілка має містити одне слово або думку.
14. Щоб підкреслити важливість цих гілок (адже вони стикаються безпосередньо з даною темою!) рекомендується їх зробити товстішими.
15. Від товстих гілок аналогічно накресліть більш тонкі гілки, уточнюючі основні думки.

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ ІНТЕЛЕКТ-КАРТИ (МЕНТАЛЬНОЇ КАРТИ)

КРОК 1. Визначення основної теми або центрального об'єкта (ідеї, події, явища, процесу)

КРОК 2. Радіантне розміщення елементів основної теми, у вигляді гілок чи зв'язків інтелект - карти

КРОК 3. Доповнення інтелект - карти новими ідеями, так зване «розгалуження гілок», «дроблення інформації»

КРОК 4. Редагування ментальної карти

КРОК 5. Зберігання, експортування чи друк інтелект-карти

КРОК 6. Закріплення нових знань за допомогою презентації візуалізованої роботи з текстом

КРОК 7. Накопичення, зберігання, використання власних інтелект - карт.

III. ВИСНОВКИ

В умовах інформатизації суспільства особливого значення набуває проблема візуалізації навчального матеріалу, на основі якої можливим є розвиток візуального мислення учнів, що є одним з пріоритетних напрямків розвиваючої функції мови.

Аналіз наукових джерел підтвердив, що застосування візуалізації є необхідною умовою успішного навчання, оскільки унаочнення навчального матеріалу підвищує ефективність заняття, поживляє навчальний процес, збуджує ініціативу та мислення, привчає їх до аналізу та узагальнення.

У повсякденному житті при роботі з інформацією переважна більшість людей мислить лінійно, використовуючи лише ліву півкулю мозку. При роботі з візуальною інформацією залучається і права півкуля, яка відповідає за творчі здібності, почуття, уяву і паралельну обробку інформації. У результаті такої спільної роботи функціонування мозку різко зростає, відповідно зростає продуктивність роботи [2]. Найпростіші, на перший погляд, прийоми дуже дієві. Наприклад, просте комбінування двох кортикальних функцій мозку (мови і сприйняття кольору), докорінно змінює підхід до конспектування. Конспектування, з використанням всього двох кольорів у викладі матеріалу, більш ніж у два рази покращує мнемонічні характеристики того ж конспекту. До того ж, процес навчання набуває ознак розваги [1]. За умови технічного забезпечення, для реалізації потреб учнів у пізнанні та творенні, доцільно використовувати сучасні цифрові технології – у цій діяльності знадобиться їх інформаційно-цифрова компетентність.

Використання методів візуалізації – це спосіб організації інформації таким чином, щоб мозку було максимально легко працювати з нею, тобто, відображення на папері ефективного способу думати, згадувати, вирішувати, запам'ятовувати; це ефективний метод структурування і аналізу інформації та ідей, інструмент ефективного навчання, розробки дидактичних матеріалів, поурочного планування, контролю рівня засвоєння матеріалу.

Доведено, що процес створення інтелект-карти формує в учня головні компоненти компетенстей – знаннєвий, діяльнісний, ціннісний.

Методи і прийоми візуалізації є ефективними, оскільки сприяють:

- ❖ розвитку креативності мислення школярів;
- ❖ формуванню комунікативної компетентності в процесі групової діяльності;
- ❖ формуванню загальнонавчальних умінь, пов'язаних зі сприйняттям, переробкою та обміном інформацією;
- ❖ покращенню всіх видів пам'яті учнів (короткочасної, довготривалої, образної, зорової тощо);
- ❖ прискоренню процесу навчання;
- ❖ формуванню організаційних умінь.

IV. ДОДАТКИ

Схема «Речення»

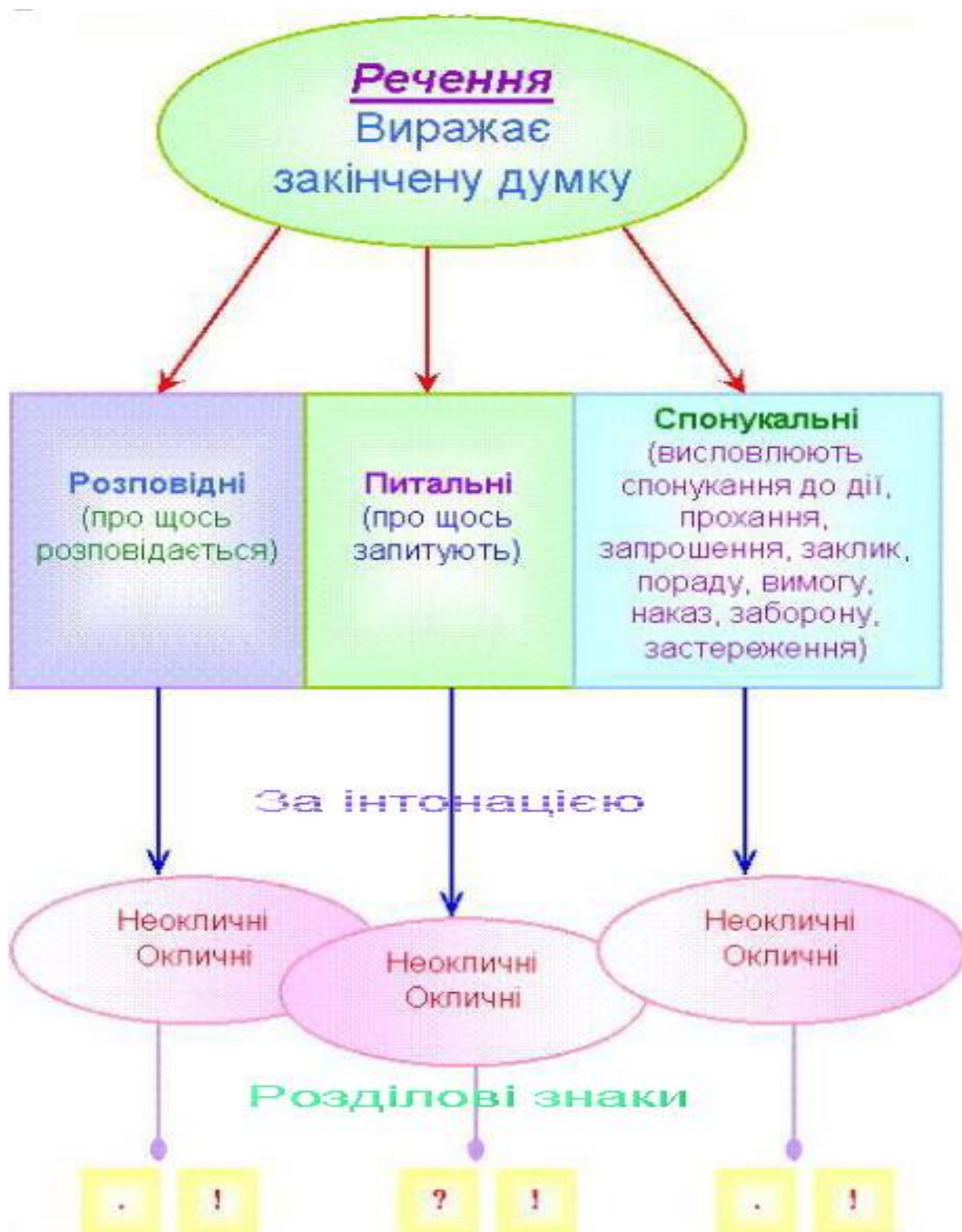

Схема «Речення»

Схема «Просте речення»

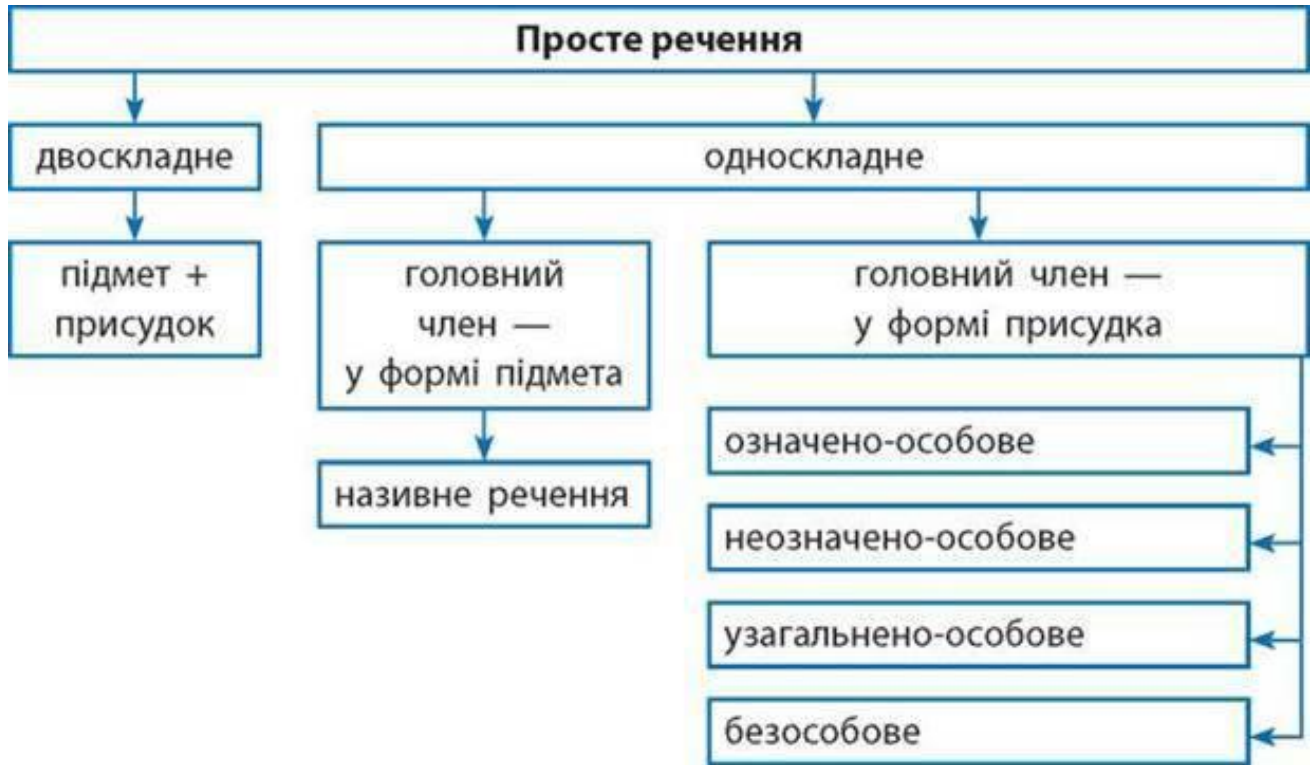

Схема «Складні речення»

Схема «Складне речення»

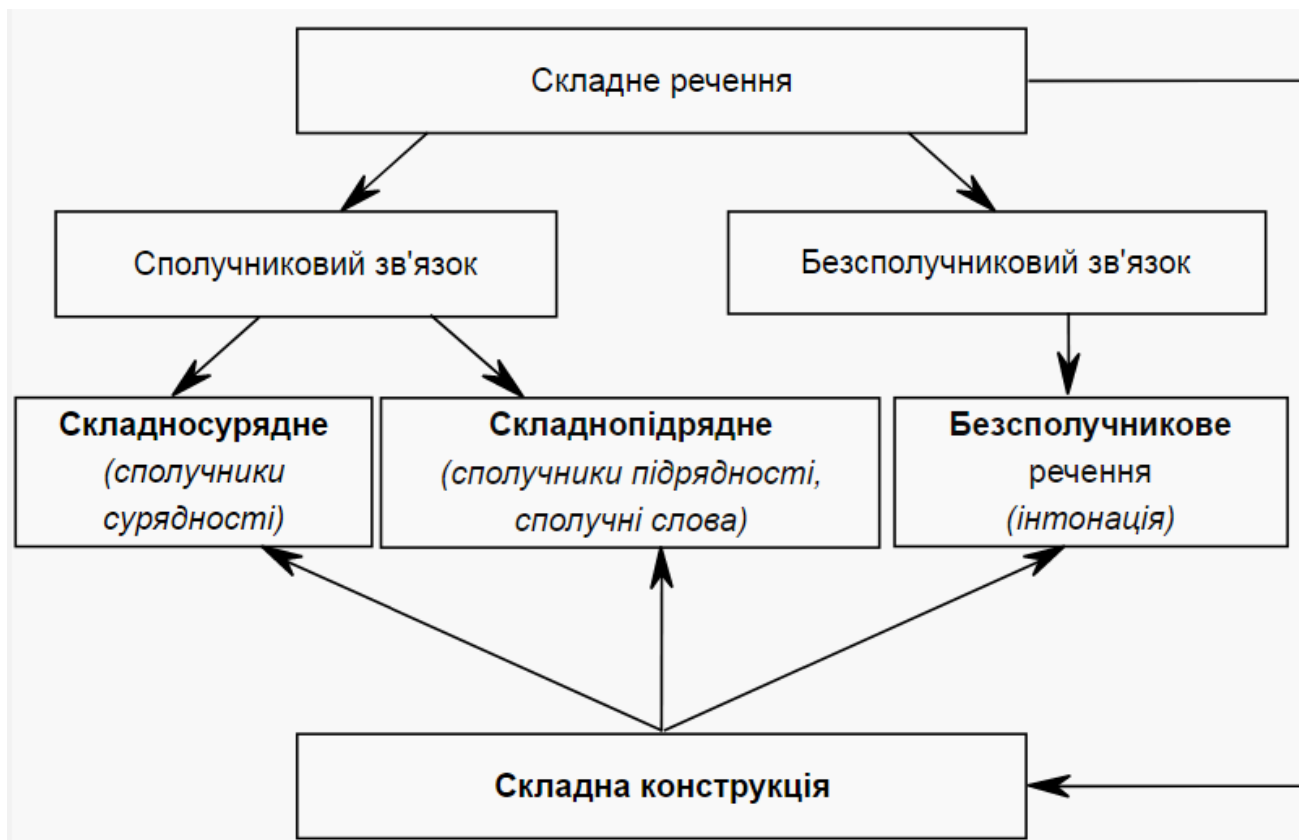

Схема «Односкладні речення»

V. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атрощенко, Л. В. Ментальні карти на уроках української мови та літератури [Текст] / Л. В. Атрощенко // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2019. – № 16/18. – С. 2–12.
2. Б'юзен Б., Б'юзен Т. Супермышление / Т. Б'юзен, Б. Б'юзен; [Пер. с англ. Е.А. Самсонов] – [3-е изд] – Минск : ООО «Попурри», 2006. – 304 с.
3. Васильчук, Л. Інтелект-картка - дієвий засіб формування життєвих компетентностей, розвитку критичного мислення учнів. / Л. Васильчук // Зарубіжна література в школах України. – 2019. – № 5. – С. 31–35.
4. Власюк, І. Застосування інтелект-карт при вивченні іноземної мови [Текст] / І. Власюк // Студентський науковий альманах факультету іноземних мов Тернопільського державного педагогічного університету імені В. П. Гнатюка. – 2017. – Вип.1(14). – С. 346–352.
5. Гаврілова, С. В. Особливості використання ментальних карт на уроках [Текст] : [впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для вдосконалення навчально-виховного процесу] / С. В. Гаврілова // Англійська мова та література. – 2018. – № 19/21. – С. 84–89.

6. Ємельянова, С. Методика використання інтелект-карт [Текст] / С. Ємельянова // Зарубіжна література в школах України. – 2018. – № 6. – С. 18–19.
7. Китиченко, Т. С. Використання ментальних карт у формуванні хронологічної компетентності [Текст] / Т. С. Китиченко // Історія та правознавство. – 2019. – № 4/5. – С. 2–4. – Бібліогр. наприкінці ст.
8. Кобися А.П. Візуальні засоби як засіб підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу / А. П. Кобися // 3б. наук.-метод.конф. – 2015. – С. 25-27.
9. Молоков Ю.Г., Молокова А.В. Актуальні питання інформатизації освіти / / Освітні технології: 3б. наук. ст. Вип.1.
10. Пироженко Л. В., Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво. А.С.К., 2004. - 192 с.
11. Сиротенко Г. О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. / Г. О. Сиротенко – Х. : Основа, 2003. – 164 с. 9.
12. <http://khutorskoy.ru/be/2016/0922/index.htm>
13. <https://eduinspector.ru/2015/12/31/klipovoe-myshlenie-kak-problema-shkolnika-uchitelya-roditelej/>
14. <http://urok.1sept.ru/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%B8/622463/>